Kes on personaalarvuti isa?

24 aastat tagasi - 21.06.2002 Autor: Tõnu Vare

Täna on personaalarvuti muutunud meie elus nii igapäevaseks, et me ei mõtlegi tavaliselt sellele, mis ajast on see masin meie argipäevade kaaslane. 23. juunil täitub koguni 90 aastat personaalarvuti isa Turingu sünnist.

Alan Mathison Turing oli Inglise matemaatik, alates 1951. aastast (seega 39?aastaselt) Londoni Kuningliku Seltsi liige. Tema sulest pärinevad mitmed uurimused matemaatilise loogika ja arvutusmatemaatika alalt.

Personaalarvuti põhimõtte töötas ta välja 23?aastaselt. Aastatel 1936?1937 esitas ta algoritmi mõiste kirjelduse abstraktse arvuti (nn Turingu masina) kujul.

Turingi masin on idealiseeritud arvuti, algoritmi mõiste formalisatsioon, mida reaalsest arvutist eristab lõpmatu sisemälu ja eksimatus. Masin koosneb pesadeks jaotatud ühes või teises suunas lõpmatust lindist, lugevast ja kirjutavast peast, sisemälust ning käskude tabelist. Iga tehte järel läheb arvuti algseisundisse ja alustab uut tehet.

Just Alan Mathison Turingu mõttemängud ja ideed mõjutasid otseselt ja tugevalt personaalarvuti sündi möödunud sajandi 40?ndatel ja 50?ndatel aastatel.

1938?1942, siis, kui muu maailm juba sõdis, valmistati Ameerika Ühendriikides elektroonilise väikearvuti sõlmed, 1945. aastal samas riigis esimene elektronarvuti ENIAC, mille töökiirus oli 5000 operatsiooni sekundis.

Pool sajandit tagasi, 1951. aastal alustas USA firma UNIVAC elektronarvutite seeriatootmist. Sellele olid omased elektronlamplülitused.

Alan Mathison Turing ?leiti? ajaloost üles alles möödunud sajandi viimasel kümnendil.

Sõja ajal oli ta armeeteenistuses ning murdis lahti vaenlase sidekoode. 1954. aastal, mil juba elektronarvutid hakkasid tasapisi levima, kustutas arvuti isa tsüaniidi manustades oma elu (põhjuseks ühiskonna negatiivne suhtumine tema homoseksuaalsusesse). Mees oli vaid 42?aastane.

Möödunud kümnendil anti mitmes riigis, sealhulgas ka Soomes välja tema elulugu. 2000. aasta jõulukuus esitati Helsingis koguni kuuel korral Circus

Maximuses monoloogetendus ?Turing ? matk arvuti väljamõtleja maailma?.

Siinkohal on asjakohane kirjutada, millal esimest korda hakati kasutama sõna (mõistet) personaalarvuti (personal computer). PC on suhteliselt odav üksikkasutajale (nii kodus kui tööl) mõeldud kompaktne universaalarvuti, mis omakorda jagunevad laua?, kantav?, süle? ja märkmikarvutiteks. PC tootmist alustati 70?ndate aastate teisel poolel USA?s.

Termini kasutuselevõtmise au eest on võidelnud mitmed autorid. Steward Brand, kunagine hipi, on väitnud, et just tema võttis selle kasutusele 1974. aastal. Seejärel kinnitas programmeerija Alan Gui, et tema ?sünnitas? mõiste juba 1972. aastal. Sõnade algupära uuriv USA bibliograaf Fred Sapiro on aga selgitanud, et esimest korda kirjutati maailmas personaalarvutist 4. oktoobril 1968. aastal teadusajakirjas ?Science?. Nimelt ilmus siis suur reklaam Hewlett?Packardi väikearvuti HP9100A kohta. Reklaamis seisis, et personaalne arvuti on valmis arvutama ja tooma kergendust sulle, kes sa ootad suurt arvutit.

Personaalne arvuti maksis tol ajal 4900 toonast dollarit (praeguse dollari arvestuses viis korda suurem summa) ning kaalus 20 kilogrammi ja meenutas korralikku kassaaparaati.

Põhjalikuma ülevaate personaalarvuti mõiste tekkimisest andis 2001. aasta jaanuarikuu teadusajakiri ?Science?.

- Tegijad
- Lauaarvutid